

BIBLIOTECA
DO
Liceu Dr José Falcão

N.º geral

Est. 9

Tab.º 7

N.º 23

COIMBRA

Bernardi iustiniani Leonardi Oratoris. fi
lii Legati Veneti oratio habita. apud Six
tum. IIII. Pontificem maximu.

I unq̄ antea Sanctissime et Beatissime
f pater diuine providētie lumē humāis
laborib⁹ affulsit hac profecto tempe
state atq̄ his dieb⁹ quasi lucidissimū sidus ocul
nostris apparuisti. Vt in illo altissimo pōtificat⁹
folio cōstitutus uniuerso christiano generi labo
ranti portū salutis apperires. Nam cū peccatis
nostris ita poscētib⁹ christiana respublica p̄tim
intestinis seditōibus uexaret̄ partim truculētissi
maz gētū gladiis ludibrio esset. Ecce uisitauit
nos oriens ex alto. Et uelut excitat⁹ a somno do
minus fluctuāti nauicule sue imposuit guberna
torē. Qui bonitate uellet Sapiētia sciret Aucto
ritate posset tantis in fluctibus tantoq̄ rerū mo
tu magni huius gubernaculi pōdus sustinere.
Venim⁹ igit̄ beatissime pater oues pascue tue z
gregis dominici pars aliqua nō spernēda. Veni
m⁹ inq̄ adoratū sanctissimos pedes tuos. Atq̄
adeo declaratum illustrissimi principis nostri et
uniuerse ciuitatis incredibile gaudiū et letitiam.
In cuius quidē gratulatōis officio nō eq̄dem ig
noro q̄ facultas ingeuii requirāt. Gaudiu⁹ enim
nostrū ap̄ire. presertim manifestū parui laboris
Tanti uero gaudii causas uel omnes explicar̄ ul
animoz sensibus orōnē ad equare nō parui sane
operi. Quod si fortassis ut cupim⁹ nō assequimur

Erit clemētie eo benign⁹ nobiscū agere. Quo am-
plissima maiestas tua in cā ē Si tātis tuis meritis
et expectatōi omnium satisfacere nō possim⁹. Ne
minē. n. plus q̄ nos peniteat. Erit p̄tere a ut opi-
nor huic loco n̄ indecorū si gen⁹ cronis seq̄mur
Christiāe pietati propi⁹ q̄ gētilitati. Nā si uates
illa Cumana ap̄d poetā rē sacrā orsa cōclamauit
procul O p̄cul este prophāi. Quali eoz p̄ntia sa-
crū illi⁹ ceptū cōtaminaret. Quanto magis nos
xp̄ianos decet Gen⁹ electū gentē scām Regale
sacerdotiū appellatōs Apud sacroz oīm princi-
pē Corā factissimis pōtificib⁹. Pro sacro deniq³
h⁹ n̄ c leticie munere uerba facturos scōrū nro
rū inherere lris prophana aut omnia tā dicta q̄
exēpla deuitare. Aggrediar igit̄ bona euz uenia-
tua. z sicut a nūine aliquo oī solebāt Ita nūc ego
n̄ aliūde ordiar q̄ ut eū inuocē qui te sibi delegit
uerissimū certissimūq³ uicariū. Ipse pp̄iti⁹ ad it
fidei mee ip̄e pietati. Ut dignū aliqd dicere pos-
sim hoc cōi gaudio. Dignū pōtifice dignum te.
Quod maxime ut opinor asseq̄mur si pauc apie-
m⁹ q̄ necessaria fuerit hec celestis assumptio tua.
Deindē q̄ bñ merita postremo q̄ leta p̄spaq³ oia
teq³ pōtifice sint spanda. Utinā aut̄ principes nri
glōissime p̄ nimio dāno suo nō didicisset. Quo-
duce aut̄ pastore idigeat xp̄iana religio. Nepe
eo q̄ et inter ouile dñicū pacē unitatēq³ cōsuet.
z aduers⁹ Barbas natōes xp̄ianū sanguine sitie-
tes. cōmissū sibi populū tueat. vñ enī tot n̄ dico

ciuitatū Sed prouintiaꝝ. Nec prouintiatū tm̄ sed
regnorū etiā impiorū qꝫ iactura. Inminuti enim
sumus sup̄ omnes gētes. Queri olim solebāt pa
tres n̄ri amissam esse siriā. Phenicē. Egiptū Spo
liatos alia eiectos affrica et mauritania. In Hi
spaniā deinceps maumetū ausum transmittere.
Et in Bethicā nobilissima Hispanie puintia. Hoc
est in medijs christiani populi uisceribꝫ p̄fidissi
me blasphemie sue tropheū cōstituisse. Ut etiā si
diuina negligimꝫ pudere tm̄ oporteat fortes ab
imbellibus uiros a feminis homines a belluis ef
se sup̄atos. Serui enim n̄ri dominati sunt nobis.
Sin uero diuino honore tāgimur. Quo tādez ani
mo ferēdū summū deuz a pseudo propheta to
tiꝫ oriētis et affricę possessione depulsum. in Eu
ropā deinceps Asiam contra Veluti in reliquas
christiani patri moni penetratū Europa inqꝫ illa
cui omniabꝫ retro seculis asia preda fuerat. Ipsa
nūc alie p̄da facta est. Breuē. n. nescio quē āgelū
circa helles pōtū occupauere. Prorogauere deū
d̄ sensim astu. atqꝫ perfidia plus qꝫ armis imperi
um Donec ap̄to mare Urbem nobilissimā Ciuita
tū reginā sedē impii Dominā gētiū p̄ncipē puin
tiaꝝ Cōstantinopolim substulere. Tantoꝝ aut cā
maloz afferrī p̄fecto alia nō pōt Nisi qꝫ dissiden
tes inter se principes n̄ri Et qđ fedū dictū ē de
mutua interdū p̄nitie gaudētē dū n̄ ē qꝫ cōciliet
qꝫ cōponat ap̄uere uia cōibꝫ hostibꝫ. z qꝫ laborati
bꝫ opē ferrī debuerāt q̄si illoꝝ calāitas ad eos n̄
ptinerz. ip̄i postreō uł p̄fidie uel d̄sidie dedere

pēnas. Atq; in hūc modū ut ille inq̃t. Hereditas
nostra quotidie uertit̃ ad alienos. Nonne sic tra-
ces euerſi. Tribali deleti Macedones Acarnanes
atq; Etholi propriis ſedibus pulſi. Noſtra erat
miſſia prodito rege et trucidato amiſſa ē. noſtra
peloponeſus altero rege eiecto altero decepto
et ipſam eripuit trapezuntius chriſtianus impa-
tor per fraudem imperio pulſus. Tantis igitur
rerū incrementis elatus hoſtis. Cum iā nihil op-
taret quod nō aggredetur. Nihil aggredere-
tur quod non expugnaret. Perfringere tandem
inſtituit. Hele Ponti fauces et clauſtra. Vt uacuo
deinceps ſolutoq; animo p̃ omnia maria impūc
uolitare. Inq; omniū gentiū nationūq; perniciē
ubicumq; libido rabieſq; ferret in terram poſſet
exponere. De euboea enim inſula tam opulentif-
ſima q̃ nobiliſſima Gretie quondā oculo quid di-
cam. Quam nuper terra ducentenis milib⁹ mari
autem nauibus pene innumerabilibus Tormētū
et machinis tam magnitudine q̃ numero horren-
dis expugnata ceſis ad unū opidanis omnib⁹
ſēpiterna clade nobilitauit. Sed hec fortasſe hac
tenus diſſimulare potuimus. Aliena uidebat̃ agi-
res perq; luſum iocumq; audiri quaſi ſepius de-
cantata Interiectū erat Ionium iliricumq; mare
pro munimento Alpes autem anorico pro meni-
bus. Vt reliquuz illud Chriſtiani populi quicq; d
eſſet ſatis tuto munitoq; loco conſtitutū multis
uideretur. Ecce autem nuper ſuperatis Alpib⁹

in celsaris prouintias impetū fecit. Dirripuit fet
ro igniq; uastauit Reuertensq; per thauricos z
noricos ante ipsas Italic fores ante italie oculos
predam innumerabilē omnis sex⁹ omnis etatis
ueluti uictimaz pecudumq; trabens iactabun
do incedebat carmine Se breui piculū facturū
an suis armis clausa foret italia que athile quon
dam et alarico patuisset. Ut bene isaias hec tem
pora uiderit Regiones nostras corā oculis nris
alieni deuorat. Quid tū postea. Nōne his proxi
mis dieb⁹ idipsum de italia expiri uoluit. Quod
unum maxime omniū cōcupiscit inhiat anhelat
Reuersus enim ad italie salt⁹ italiā ipsam ingres
sus est Liburnos et istros nil tale metuētes ado
ritur Et miseris illas finitimas regiones que nō
minus italie nomine q; Alpiū altitudine se tutas
esse putarent cedibus et incendiis et rapinis de
populatus est. Ut a quingentesimo et amplius
anno hec Maumetana rabies semel ab italia re
pulsā. Iterū italiam iugo premere nunc audeat
Nisi forte credimus q; semel italici sanguinis dul
cedinem degustarit nō reuersurū. Aut non lon
ge potentius atq; paratius exploratis iam itine
ribus ad explendā sitim non rediturū. Aut ullā
omnino fore credimus italie partem que nisi cō
munib⁹ uiribus hec bellua reprimatur non sit illi
us seuitiez crudelitatzq; sensura. Vide preterea
ut quicquid illi libet etiā liceat. Nam uno eodēq;
tempore hinc germanie et italie fines populat.

Hinc in asiam maximis traiectis copiis adie et a
insuper ingenti classe scandelorū cicilie oppidū
maritimū per oportunū ad eas res quas medi
tatur quadringentis christianis qui tunc ibi pre
fidio erāt crudelissime trucidati expugnauit. In
ouiniū quidē insularū littorūq; ceruicem. Quid
mirū igitur si cum ille tanta gesserit geratq;. Cū
duo imperia. quatuor regna. prouintias uiginti
ducentas urbes christianis principib⁹ eripuerit
Mardi deniq; maximal classes explicare nūc cepit
Quid inq; mirū si totius orbis Imperiū sibi debe
ri dicit. Et qui orientalia subegerit. Occidentale
nunc sibi inuadendū rapiendūq; proponit. Est
etiā mihi crede mai⁹ aliquid aliud ad qd̄ aspirat
Quod quidē dicere fas non est. sed usq; quo do
mine inproperabit inimicus irritabit aduersari⁹
nomen tuū in finē. Excurri pluribus Beatissime
pater q̄ cō. ilii fuerat Miserasdas calamitates xp̄i
ani generis. sed profecto lōge patiūorib⁹ q̄ op
portuerat si id agendū desumpsissem Finia hāc
prem si illud addidero et liberi⁹ fortasse loquar
temere nō loquar. Aut actū d̄ publica xp̄iata ē
aut qd̄ certissime credim⁹ Tu ille unus celo d̄miſ
sus tibi uni illa palma dēt. Ut arceas has belluas
ab ouili d̄nico restituaſq; xp̄iano nomini p̄stinū
dec⁹ z impiū Cur aut restitui posse diffidim⁹ si
ille nobis spē dat q̄ sicuti peccāti poplō miāt Ita
penitēti uictoriā pollicet. cui⁹. n. uerba sunt illa.
Si dereliquerint filii tui legē meā. si in mādatiſ

meis non ambulauerint. Visitabo in uirga iniquitates eorum. Et in uerberibus peccata eorum. Ecce nimis exopti sumus. Nimis quidem acerbas. Cur promissis quoque non credimus. Si populus meus audierit me. Israhel si in uiris meis ambulauerit. ad nichilum inimicos eorum humiliabo. Et super tribulantes eos mittam manum meam. Manum inquam illam que semper fuit non minus fidelis erga filios quam in hostes terribilis. Duce te igitur optime pater nobis opus erat ut reuerteremur. Pontifice uero te ut inuitati deo conciliaremur. Neque enim ut spero habebimus pontificem qui non compati possit infirmitatibus nostris. Que cum ita sint incredibile est. Reuerendissimi patres quantum uobis debeat christiana religio pro pontifice quem dedistis sancto innocente lapide et quod maxime optandum erat pio. Verer autem interdum benignissime pater. Ne si de laudibus tuis aliquid dicam pudicas aures tuas ledam potius quam oblectem. Vel quia fesse iam sint quotidiana auditione. Quasi dici iam nihil possit quod non sit dictus. Vel quia modestia tua uirtutis actione contenta mauult bene agere quam audire. Vtrique autem sic occurram. Primo quidem ut uincam si possum satietatem audiendi tuam. Vel rerum nouitate uel breuitate dicendi. Alterius autem optime pater nisi uerear liberius loqui. Tu in culpa es. Qui bene facit bene audiat necesse est. Nam comes uirtuti semper fuit gloria. Et quo magis spiritum magis sequitur. Facile patietur egressima modestia tua in eo superari.

In quo uno uincilongē p̄reclarius est q̄ uicisse.
Ordinar ne igit̄ a te an a maiorib⁹. Nulla enim hu
mane uite cōditio nō habet laudes suas Sed nū
q̄ ego nobilissimū illud solare sidus ideo ignobili
us existimaui quia a seipso splendesceret et non
ab alio sidere superiori. Neq̄ fōtis copiā et uber
tatē ideo ignobiliore quia a seipso proflueret z
nō aliūde icaturiret. Verū sicuti sapiētibus tuis
placet Omne principiū suo effectu nobilius. Et
oēm cām suo causato Deniq̄ independēs omne
perfectius eo q̄ ab ip̄o dependet. Sic tue nobili
tatis initia a te ip̄o fluxere gloriosius ut fontis
et solis in speciē spergere potuisse lumē in alios
nō aliūde mendicare opus habuisse uideris. Ita
q̄ cū in omni p̄tifice duo maxime requirant̄ ut
s. uerbo doceat exemplo etiā in flamat Vtrumq̄
cumulatissimo uirtutis numero es cōplexus ut
et sapientia mores instrueres z moribus sapien
tiā cōdecorares. Quid enim de admirabili sapiē
tia tua dici pōt pro dignitate. Quia teneris ānis
usq̄ ad hāc etatē nulli omnino rei nisi litteris in
sudaris. Liberales oēs penit⁹ haufisti lus omne
pontificū tenere uoluisti. Nullū omisisti litteraz
genus cui non animū intenderis. Sic Augustin⁹
sic Hieronimus. Basilus Gregorius aliq̄ com
plures. Qui profecto nō dubitarūt in omni lra
rū genere et rōe uersari. Sic ille sapiēs antiquior
q̄ d̄ seipso loquēs ita gloriat̄ ip̄e mihi dedit hoz
que sunt sciētiam uerā Vt sciā dispositōem orbis

teffaz Virtutes elemētōrū Initiū z cōsumatōez
seculoz Vicissitudines rerū Mutatōes morū an
ni cursus dispositionē Stellaz naturas animantiū
et herbarum. Quis igit̄ docet omnia hec nisi ille
quibus iuuenis insudasti discipline liberales. quā
tū aut̄ conferāt ad gubernatōez rez humanarū
Inde perspici licet q̄ ubicūq̄ sapientia cū poten
tia cōspirauit. ibi mirabile nescio quid effici uidi
mus. neq̄ enim facile quisq̄ ut illis temporibus
aut Moysē eruditior aut salomone sapiētior quo
rū hic pace ille bello summā sunt gloriā cōsequi
Pontifices autē nros enumerare si libeat sane illi
preter ceteros clarissimi qui in primis doctissimi
litteratissimiq̄ fuere. Nā ut omittā superiores illos
numinū instar. Quis Alexádro tertio qui Fride
ricū primū. Quis Innocētio tertio qui scdm̄ inso
lentius eccl̄ie dignitatī insultantes compescuere
impioz suorū finibus cōtentos eē fecer̄ aut eru
ditior aut eloquentior. Urbanus quidē sc̄s tm̄
doctrina et eloquētia potuit. ut cōsilio ap̄d clara
mōtē in aluernis habito admirādis eloquētie ui
ribus omnes Gallias ad arma conciuerit trecēto
rum milium exercitū cocgerit sanctas ciuitates
patriā domini christiani populi hereditatem in
credibili gloria recuperarit. Quod utinā felicissi
me pater tibi etiam eueniat nunc idem mollienti
Beatas igitur ciuitates illas et regna quibus cō
tigit a sapientibus gubernari. Omnīū enim arti
fex est sapientia. sed ut ad te redeaz. Quicquid

dicebas legebas audiebas omnia dirigebas ad sa-
pientiã. Sapiencia inq̃ illaz que de deo est. que si-
cuti inter ceteras artes et disciplinas altior subli-
miorq̃ et ueluti regina incedit Ita ad hui⁹ altitu-
dinem siue illis quasi quibusdã gradibus ascēdi
nō potest inuisibilia enim dei p̃ ea que facta sūt
intellecta conspiciunt̃. Talia igitur iaciēda nobis
iuuenili etate fundamēta quale edificiū in senec-
tute excitare uolumus Et talia priuatis discēda
nobis qualia docēda si magistratus efficimur. q̃
enim seminauerit homo. Hec et metet. periculū
enim certe nūc est ne tua puero sic imbutus qd
mores exigāt nescias. Quid nostra religio quid
christiane leges quid fides. quid pietas. quid p̃-
latoꝝ officiū quid populoz̃ necessitas desideret
nō intelligis. Nec etiã intelligas quo pacto labā-
ti rei christiãe succuratur. Facile enim est diuinis
instructū terrena moderari. sed da ueniaz opti-
me pater uno tantū decept⁹ es qui sperasti pos-
se in iocundissimis sapientie studiis uel uti in trá-
quillo portu conquiescere Maius erat quod fu-
turus eras. maius ad quod parabaris molestius
fortasse tibi sed utilius humáo generi. Licet mo-
lestū tibi esse nō possit qđ illi intelligeres necessa-
riū. pro cuius salute tuenda uitá etiam ipsam ex-
pendere. nō dubitares Dedit enim te deus in lu-
cem gentium ut sis salus eius usq̃ ad extremum
terre. Nunc de moribus et uita pauca subitiã. fi-
des enim habet̃ non uerbis sed operibus. Neq̃

possimus illi credere qui sibi ipse mēdax reperi-
tur. Statim igitur a puero diuinis misteriis a par-
ente dicatus es. Apud nobilissimū minorum or-
dinem iniciaris. sic Samuel sic Hieremias a puero
consecrati. potuit ne huius amplissimi sacerdotii
magnitudo a pulchriori fundamento consurge-
re q̄ ut ecclesie tirunculus esset a puero qui futu-
rus erat totius ecclesie maximus imperator aut
ueluti seraphicus ille dux tuus dominici gregis
uitia dispulit. Ita tu barbarica tella in eū contor-
ta dissipares. Adoleſcētior deinde factus patrie
in cunabula relinquis. Venis patauiū fama ciuita-
tis illectus ad sapientiam capescendam ubi pro
nobilitate ingenii q̄ gratissime exciperis. Et nisi
sauonam patriam tuaz carissimam nobilissimāq̄
inuidere uerear sane non minori studio et amor
padue cultus obseruatusq̄ es q̄ si in ipsius brac-
hiis z sinu nascereris. quam bene igitur utriusq̄
ciuitatis erga te pietati retulisti. Vt z Sauonam
tuis talibus et nostrorum patauium tuis studiis
nobilitares. In quo morat⁹ p. xx. fere ānos nobi-
lis alūnus legēdo orādo scribēdo uniuersū orbē
splēdissimis sapiētie radiis illustrasti. Incuruant
studiorū tuorū illa duo admiratōe dignissima pri-
mū q̄ neq̄ ip̄a religio cursū addiscēdi retardare
potuit. Neq̄ ardor addiscēdi uite tenorē ibibe-
alterū aut q̄ cuz uite sc̄monia mox q̄ uitate inge-
nio et sapia aliis excelleres oib⁹ tñ humilior app-
eres n̄ dicā hic ut te mature p̄es illi ad oēs suas

dignitates euēxerint ut etate hōnōrib⁹ uiceris
Honores uirtute superat ut demū omnia sua mo
nasteria p̄ uniuersuz orbē disp̄sa tue fidei sancti
tatiq̄ crediderint neq̄ in eo etiam morabor. qđ
in hūc senatū reuerendissimū gloriosissimumq̄
sola sapientia atq̄ uirtute nixus cōscendisti. Ma
iora me rapiūt et q̄ illa maxima sunt et omnib⁹
laudibus celebrāda. multa tñ preclara ingenia in
tuis laudib⁹ sigillatim recēsendi certāt quottidie
atq̄ certabūt. discedere ego mente non possum
ab hnc tuo pōtificatu. quasi nobilissima palestra
ubi uide quid ego cōsiderē cogor interdū existi
mare factum esse diuino cōsilio. ut qui ad supre
mū in ecclesia dei locum regendū parabare. Mo
res emēdares principib⁹ p̄cesses christi gl̄iaz
defēderes. illis potissimū uirtutib⁹ et imbuerer̄
natura et studio effingerere que essent maxime
necessarie ad tm̄ munus administrādū. Quid. n.
magis elucet in principe q̄ liberalitas z munificē
tia pecuniā tu semper ut ille inquit sicuti lutū ex
stimasti omne aurum in cōperatōe uirtutis pro
harena hābuiisti exigua. pastorem enim te de⁹
fingebat non mercenarium ille tibi semper uise
uere diuitie diuitias non appetere. quod si illo
seculo felitiori quasi pro miraculo querebatur.
Beatus ille uir qui post aurum nō abiit nec sper
auit in pecunie thesauris. Nobis certe gloriari
liceat. lam diu quesitum tandē inuenisse qui mi
rabiliū operatione rerum quas expectamus.

Et nos beatos efficias et ipse sis non minus te q̄
nominis appellatōe beatissim⁹. Quā bñ preterea
iungit huic munificentie tue incredibilis caritas
et māsuetudo. Vnū d̄ plurimis attingam. Memi
nisti ne optime pater ut generalis ordinis mini
ster fratrem Papie in scelere deprehēderis. De
prehensum pro alioꝝ exemplo punier. Ut tem
perare lacrimis nō potueris quin diceres Acer
bi⁹ tibi q̄ fratri illud fuisse supplitiū. O uocē dig
nā memoria sempiterna. Quātū enim illud ama
bile q̄ etiā puniēs ingenite tibi māsuetudinis nō
potueris obliuisci. Quid enim parcēdo faceres
si tā clementer puniendo misereris. Illa enim pre
clarissima obeūde iustitie pars ubi nō tam scel⁹
odisse q̄ etiam hominē dilexisse uideri possumus
Pulchre igit̄ in te illud euāgelicū impletū ē. Bea
ti mites qm̄ ipsi possidebunt terrā. Ceterū quis
hoc credat. excellētā animi ⁊ humilitatē magni
tudinē et māsuetudinē. contemptū omniū et af
fectuz. In uno eodēq̄ animo sotiari potuisse. Sa
pientia uirtusq̄ tua federare potuit omnia hec
sed immiscere laudib⁹ tuis spes etiā n̄ras iā tps
est Et maiora nunc aggredi. In deū et. n. immor
talē eximia tua pietas māsuetudini adiūcta miri
fice nobis representat illi⁹ magni ducis imaginē
queꝝ sicuti mitissimū sup oēs mortales scriptura
p̄dicat Ita nimirū diuini honoris amore flagratē
Qui cū orabat. Dñe aut dimitte ill⁹ hāc noxā aut
dele me de libro queꝝ scripsisti. Plus tñ d̄ diuino

honore q̄ de populi sui salute cogitabat. Ne forte arguerent egyptii dominū caliditatis et altus q̄si illi populo dñs fugā ex egypto sualisset. Nō ut a seruitute liberaret sed ut p̄deret eos facili⁹ in solitudine Tu uero dux nr̄ z pa. que expecta uim⁹ in que respicimus obsecro te qd aliud noctes z dies ingemiscis. Quid añ deū posit⁹ aliud in orōne deploras Nisi pessundari diuinū honore. Et ut inqt̄ propheta iugiter tota die nomen dñi blasphemari blasphemāt hostes q̄ peculiaris uinee tue delicias in excruciantibili furore proculcāt. Blassemat filii q̄ q̄si derelicti de p̄tis sui bonitate despāt Nisi q̄ tu es iā omniū reliqua spes. Tu expectatio in te omniū ora oculiq̄ coniecti Audiūt sapiētia. uidēt sanctitatē liberalitatē clemētia magnitudinē animi pietatē in deū caritatē in oēs. Que qdē omnia cū audiūt. Non pōt de te sibi nisi oīa magna salutariaq̄ polliceri. Quid illud sanctissimū decretū q̄ generalis designat⁹ edixisti. Nōne fuit q̄si specimē aliq̄d piissimi animi tui argumētū locuplex. q̄tū etiā si posses xp̄ianā rē iuuares. Nā cū dolore nimio afficereris. Hinc assiduis cladib⁹ xp̄i populū exinaniri. Dirrumpi ciuitates. Tempia dirrui uirgines z pueros ex p̄ntū amplexibus ad libidinē euelli senes innocuos nec p̄tio nec libidini satis aptos mactari q̄ipe crudel qd ageres cū hec uideres. Videres aut̄ ex alia p̄te scruissime hui⁹ bellue trucē formidādāq̄ potētia quotidie lati⁹ excrefcere. Remedia aut̄

alia tunc tibi non erant Non arma non milites non copie
quod reliquum fuit confugis ad diuinam opem. Vnicum
tunc tibi et singulare presidium statim. non edicere pro oes
tuas ecclesias ut quoties diuine hore dicunt toties
pro christi bellatoribus supplicatio fiat. quod potuit
amplius inermis aduersus armatos. quem quod ferro
non posset lacrimis et oratione dimicaret. Velut ille
nobis. pro. quod dicebat aduersus arma militesque Gothos
O lacrimae meae mea sunt arma. Itaque hoc institu-
to facile declarasti affectum animi bene cupientis
adeo tibi vires desiderari. Ceterum neque vires eti-
am defuturas si modo exoraretur ille qui quando
vellet non minus vires addere poterat quem ani-
mum ante potuerat cum uoluisset. Penetrat autem
nubes ipsumque celum assidua iusti supplicatio.
Ecce enim exoratus iam deus est. Ecce nunc vi-
res addite. Auctoritas autem omnium maxima
tibi celitus collata. Mutauit ne quod interdum
solet immutabile desiderium tuum fortune mutatio
Quin noua te nuper obstrinxisti fide. Dedisti enim
aram pietatis tuae Voti tui lignum gentibus omni-
bus extulisti. Vix fuisti pontifex salutatus cum
tu thesauros ecclesie uel eorum pretium infidei
defensionem promissisti ut ante pene eos ascrip-
seris quam possederis. Licet tunc tui uere esse cepe-
runt cum tu primum illos esse uoluisti tuos. Pro
Secundo gloriosissime memorie quem magna para-
te pulchra molliente inuida mors oppressit. Cum

designat⁹ eēt Pōtifex Oblati sūt ad Spectaculū
thesauri a pōtifice de mortuo relictū quasi mag
nū quippiam et uisu pulcherrimū ubi oculos de
pasceret. At diuin⁹ ille uir uidere noluit. Aufer
te hinc inquit citius enim expendem⁹ q̄ alii con
gesserint. O magnū principē et uitalōgiore dig
nissimum. Pace tamen illius dixerim. Non tu mi
hi uideris inferior animi magnitudine qui illum
auri gēmarūq̄ fulgorez et ferre potuisti oculis
et contemnere animo recensere pariter et negli
gere. Sed si mihi liceat inter tāti nominis princi
pes dirimere hanc litem Ille fortasse cautior qui
noluit uidere. Tu certe animo cellior qui tā po
tuisti spernere quam cernere si tamen illud sper
nere est tam nobile pretium rei omniū Sanctissi
me et in primis necessarie accommodare. Pulch
rum erat uidere illum splendorez sed te magna
meditantem longe speciosius. Puchrum audire
laudantes et pretium singulis statuentes. sed lō
ge pulchrius quod animo uersabas. Quantū. s.
in armatos quantū immunitiones q̄tū terra quā
tū mari parandū erat. Sed quid ego diutius de
thesauris istis loquor. Cum in ore semper habe
as ne dum tua omnia uerum etiā teipsum pro re
publica christiana deuouisse. Vide te qd possit
exemplum. Cupiebant quidē antea fratres tui
sempq̄ cupierāt. sed tūc incēsi sunt q̄si legati tui
duces tui ad sui Impatoris ardorez et ipi opes suas
offerre oīa polliceri ad uictū usq̄ ipamq̄ uitā si

necessitas exigeret. O te beatū cui certatim fortuna uirtusq; tua pro gloria tua cōtendunt. Habes enim quib⁹ plura desiderare nō possis. Germania nūc ardet belli gerēdi studio Quid apud Ratisponēsem conuentū nuper decretū sit intelligis Omnes ad arma conspirant. Nō potest Cesar tantum dedecus ferre. Sumere arma uolunt Vlcisci uolunt uel comunē uel priuatam iniuriam. Quid si auctoritatez adiunxeris tuā. utriusq; gladiū ambo strinxeritis et ueluti coniūctis signis hostem hunc persequamini. Hec ab occasu uerte nunc oculos ad orientez. Vides ne ut trāstauri iuga ab Caspiis usq; littoribus moueantur ultime nationes in auxilium piissime cause tue. Tanta est huius teterrimi hostis perfidia tanta crudelitas ut eum iam gentes omnes pro comuni hoste habeāt. Qui sit totius humani generis crudelissimus inimicus. De Italia uero tua nil dicam amplius iuncta tibi federe est. Cum signum dederis propositūq; tuum certuz omnib⁹ feceris. non dubito quin habeant omnes et diuini honoris et proprii piculi et officii sui rationē. Quod si ista non moueant ne illud quidē tot clarissimos principes mouebit. Veterem illaz Italie bellorum armorumq; gloriaz barbaris illis nationibus inperitare solitam. Ad Assaticum nescio quē pbrigē aut Capadocem omnis diuini et humani iuris exptem sine fide sine uirtute sine humanitate tanto cū decore esse trāllatā. Ecce iam

Ferdinandus ipse Rex christianissimus fortissi-
musque ferre non potuit. In armis est Bellum hoc
gloriosissimum sponte suscepit fidei zelo non iniu-
ria commotus. Idem ceteri facient. Pari ardore
concurrent. Hactenus potuit vel suspicio vel cu-
piditas dominari. Nunc tua lux fugabit illas te-
nebras. Omnium principum mentes clarissimo con-
cordie lumine perfudisti. De nobis autem maxi-
me pater pulchrius est tacere quam loqui ne laudes
nostras satis alieno tempore agere uelle uidear.
Loquentur fortassis omnia secula ualidissimos ex-
ercitus potentissimas classes quibus cum antea
multis in bellis cum hoc hoste. Tum uero hoc no-
uissimo maximoque per octo et amplius annos op-
ibus corporibusque nostris re christianam ab hac
truculentissima rabie quo ad potuimus tutati su-
mus. Respice nunc quid uelim. Nam si uniuersam
hanc belli molem ita per nos ipsi hactenus auxilia
te nullo ferre potuimus ut usque ad euboeam amis-
sam plures intulerimus hosti cladem acceperi-
mus. Tu uero si hoc bellum excello ut facis animo
susceperis alios principes moneam undique auxi-
lia contraxerit terra marisque arma intulerit a fronte
a tergo a latere hostem ptuleris dubitas ne quin
libertatis tandem ab hoc teterrimo iugo christia-
norum prouentis non tam deinceps de Europe quam de
Asie atque Africe possessione certet. Quam gloriam
tuam ut his oculis aliquando hauriam libenter cum
hac animula uel per ipsum sanguinem profundeda

de pacificar. Dixi d gratulatōe beatissime p̄r que
dicēda erāt pauca quidem pro magnitudine re
rū dicendaz. Pro temporis uero turrōne nimis
fortasse multa. Reliquū est ut exoluamus quod
nobis proprie hac legatōe ab illustrissimo princi
pe nostro atq; Senatu est demandatū. Nā cum
memoria repetunt hāc sedez illā fuisse que a pri
mis nostre religionis exordiis super solidissima
petra fundata fuerit nō humano cōsilio aut sapi
entia aliquando delecta. Sed ipsius domini n̄i
Ihesu x̄pi diuino ore daclarata apostolorū suorū
Petri et Pauli sanguine consecrata in quā irruere
uenti turbine s̄q; possint. Fidem uero loco n. que
re nō possint. Cūq; pretere a legerint quid Ana
cletus Gelasius Leo. Gregorius Stephanus. Ni
colaus. Quid multa deniq; uniuersalia cōcilia de
huius sacro sancte sedis auctoritate excellētia
potestate et fēserint et decreuerint. Nunc te p̄
terea uideāt hūic gloriosissime sedi Antistitem
delectū illis superioribus Sanctissimis pontifici
bus legitime successisse. Ad te delatas esse reg
ni celestis clauēs illas omnipotētes. Tue deniq;
fidei tue diligentie dilectissimā x̄pi spōsa totius
orbis ecclesiā eē cōmissaz. Cū hec inq; oīa uiderēt
miserere nos legatos ex ueteri p̄moq; instituto u
tue h̄itudis hūilē deuotāq; obediētā suo noīe
āferā te p̄mū pastorē sūmi sacerdotē Pō. max
Petri successorē x̄pi uicariū oī c̄tu ueneratōis
z reuerētie p̄sequāt. nihil erit p̄terea ill' antiquis

Nihil iocundius q̄ desiderijs tuis obsequi. Dignitatem amplitudinēq̄ tueri tuaz. Nā si omnipotēti deo. Et nō uirib⁹ nostris aut uirtuti acceptuz ferimus quicq̄ priuatini uel terra uel mari possidere contigit. Dominus. n. uniuersoz ipse est. Itemq̄ alibi. Regnū in manu eius et potestas et imperium. Quo tandem pacto satis in eum grati esse poterimus. si illi omnia aperta non erunt quem suum in terris ductorem tuum uicarium celesti p̄iter et terrena dignitate constituit. Hoc sensere maiores nostri hoc ipsi a parentibus acceperūt qui multa' bella susceperūt pro ecclesie dignitate tuenda maxima picula adierunt opes absumpserunt sanguinem profuderūt. Hoc nos ab illis euz lacte suximus et ingenite nostre pietatis nōnullum etiam argumentū ut opinor edidimus. Tibi igitur ante pedes deponūt. quicq̄ opibus ualent quicq̄ imperio terra mariq̄ pollet. Ciuitates oppida insule classes exercit⁹ opes tua sunt omnia utere ipsis. Fac cum uis periculū reperies profecto nec ingratos in deum nec degeneres in patriaz nec in promisso fallaces. Sed presenti animo constantiq̄ fide semper erūt re atq̄ opere q̄ uerbo et oratione ueriores.

